

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Quæst. 2. Vtrùm Deus sit vnus, siue vnicus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

ma hominis, sed etiam esset vnicum animal, & vnicum viuens corporeum in speciebus subalternis animalis, & viuents corporei. Et Deus quidem antequam vllam creaturam crearet non solum existeret vnicus in sua infima specie Deitatis, sed etiam in omnibus alijs tam Intermedijs, quam supremis, in quibus cum ceteris entibus logicè conuenire potest. Sicque tunc non tantum existeret in rerum naturà vnicus Deus, sed etiam vnicum intellectiuum, vnicum volitiuum, vnicum viuens, vnica substantia, vnicus spiritus, vnicum ens, vnicum bonum, vnicum verum, &c.

9 Mis positus, certissimum est, datà etiam hypothesi, quòd existerent plures Dij, adhuc vnumquemque eorum fors vnum vnitate transcendentali; tamen non foret vnus vnitate solitudinis: quia vnusquisque eorum in eà hypothesi esset indistinctus in se in plures tales, qualis ipse esset; tamen non careret consortio aliorum in eadem specie Deitatis, seu atomà, seu subalternà cum ipso conuenientium. Quemadmodum defacto vnusquisque hominum vnus est vnitate transcendentali; secus vnitate solitudinis: quia vnusquisque est indistinctus in se in plures tales, qualis est ipse; non verò est expertus consortio aliorum in eadem specie humanitatis cum ipso conuenientium. Vnde patet, si fiat sermo de Deo nostro vero tanquam de vnico ente singulari, certissimum esse, atque euentissimum, esse illum vnum Deum vnitate transcendentali: quia planè constat, illum ipsum plures non esse: tantumque verti in questionem posse, an sit ille quoque vnus, siue vnicus Deus vnitate solitudinis, expertus videlicet consortio alterius, aut aliorum Deorum. Quemadmodum certissimum, atque euentissimum est, hunc Mundum singularem vnum esse vnitate transcendentali; tantumque verti in questionem potest, an etiam sit vnicus, ita, vt non sint alter, aut alij Mundi existentes simul cum ipso. Porro querere, singulariter de nostro singulari Deo an sit vnus vnitate solitudinis, atque adeò vnicus, siue solus in specie Deitatis; & querere quasi vniuersè verum in specie Deitatis sint plures Dij, vel vnus tantum, in idem omnino reoideat, vt ex se patet.

QVÆSTIO II.

Vnum Deum sit vnus, siue vnicus.

20 **N**ecessarius est ex historijs Idolatrarum error, qui plures Deos sibi finxerunt, ac venerati sunt. Contra quos susè scripserunt Iustin. in *Paraphrasi ad Græcos*, Clemens Alex. orat. exhort. ad *Gentes*; Tertullian. in *Apologet.* aduersus *Geat.* Athanas. orat. contra *Idola*; Athenagor. *Atheniens.* in legat. pro *Christian.* tom. 9. *Bibliot. Patrum*, Tatian. *Alyrius* orat. contra *Græcos*, Theodoret lib. 1. *hæreticarum fabularum*, & alij. Ceterum, cum plerique factem eiusmodi Gentilium Idolatrarum alios suorum Deorum ab alijs procreari putarent, veram in illis omnibus diuinitatem in predicato entis à se consistentem, aut illud includentem non agnoscebant. Tamen si spuriam quendam, & abusiua diuinitatem in quadam superioritate, seu dignitate, seu excellentià consistentem illis tribuerent; vt est certum ex historijs de eiusmodi Dijs Gentium tractantibus.

11 Ex hæreticis autem primus, qui posuit duos

Deos, alterum bonum, & alterum malum, fuit Apelles, vt refertur Epiphani. hæresi 44. & August. hæresi 23. à quo Apelliani dicti sunt. Qui quidem Apelles Mundum hunc visibilem à Deo malo factum esse commentus est; ita, vt illius Deus bonus nullam curam gereret. Ceterum, quia dicebat Apelles, Deum malum à Deo bono factum esse; neque duo principia æquè primæ cæterarum rerum ponebat; reuerà vnum tantum ponebat ens à se; atque ita Deum vnum, à quo cetera omnia tanquam entia creata suam originem traherent.

Manichæus verò, vt scribit Epiphani. hæresi 66. & Theodoret. lib. 1. hæretic. fabul. cap. vlt. non modò duo Principia, seu duos Deos posuit, alterum bonum, & alterum malum; sed etiam eos ingenitos, siue increatos, coeternosque, & sibi inimicem contrarios esse affirmavit. Et malum quidem Deum tenebratum corporeæ, visibilisque Augustem creaturæ; bonum vero Deum lucis incorporeæ, atque invisibilis Conditorum appellauit.

Verum enim verò ante Manichæum Cerdon tempore Hygini Papæ testis Epiphani. hæresi 41. Irinæ lib. 1. aduersus hæres. cap. 28. Tertullian. lib. 1. de Præscription. hæret. cap. 51. Euseb. lib. 4. Hist. cap. 10. & ipsum Cerdonem postea sequutus Marcion, vt refertur Epiphani. & Euseb. ibidem, Irinæ cap. 29. & Tertullian. lib. 1. aduersus Marcion. cap. 6. duos etiam Deos adstruxerunt. Alterum ignotum Mundo, quem Patrem dicebant esse Christi, Auctoremque noui Testamenti, & bonum appellabant. Alterum verò factis notum hominibus, quem Iustum, id est vindicem scelerum; aut etiam factum, & crudelium, vt exponit Vaz. 1. p. disp. 17. cap. 1. Auctoremque Testamenti veteris esse dicebant. Itaque in eo Manichæus, vt Cerdon, aut etiam Marcion videtur consensisse, vt ex Auctoribus citatis colligit Vaz. loco citato, quòd duos Deos, alterum bonum, & alterum malum adstruebant. Nisi quod Cerdon, aut etiam Marcion omnium rerum officium attribuebant Deo malo. Manichæus verò quarundam rerum præ alijs apud ipsum bonarum productionem Deo bono referrebat. Porro verò Manichæus consenserunt Priscillianistæ, qui in Hispanià à Prisciliano Abulenti originem traxerunt, vt scribit Leo 1. epist. 91. ad Turibium c. 14. vbi eorum damnat errorem. Deinde Albigenes noui Manichæi in Gallià tempore Innoc. 3. vt Auctor est Antonin. 3. p. Hist. tit. 19. c. 1.

Præterea Trinitatæ, sumptà occasione ex mysterio Trinitatis, dixerunt tres Personas esse tres Deos. Fuit autem hic error Peratarum apud Theodoret. lib. 1. hæret. fabul. cap. 18. Tribuiturque etiam Ioanni Philopono, vt refert Nizephon lib. 18. cap. 48. Et Abbati Ioachim, qui videtur docuisse, tres Personas esse tres essentias; Deumque esse vnum dumtaxat per collectionem, sicut dicitur esse vna Ecclesia, prout colligitur ex cap. *Firmiter de Summ. Trinit.* & fide Cathol. quod est Concilij generalis Lateranensis sub Innocentio 3. Tribuit etiam Bernardus Luxemburgensis errorem istum Raymundo Lullo. Sed hanc tanquam calumniam rejicit Vaz. 1. p. q. 1. art. 3. Denique eundem errorem amplexati sunt multi ex nouioribus hæreticis, vt Valentinus Gentilis Iacobus Schekius Lutheri discipulus, Philippus Melancthon. Imo Lutherus ipse, Caluiniisque, & Beza, vt videre est apud Bellarm. lib. 1. de Christo cap. 2. Petau. tom. 1. de Theolog. Dogmat. lib. 3. & Recupis. lib. 5. de Deo q. 3.

Propositio I.

De fide est, Deum vnum omnino, siue vnicum prorsus esse.

Id enim imprimis passim contestantur sacre Scripturæ. Deut. 4. *Ut scires, quoniam Dominus ipse est Deus; & non est alius præter eum.* Et cap. 6. *Audi Israël, Dominus Deus noster. Dominus vnus est.* Et cap. 32. *Videte, quod ego sim solus, & non est alius Deus præter me.* 1. Regum 2. *Non est sanctus, ut est Dominus; neque enim est alius extra te.* Psal. 82. *Tu solus altissimus in omni terra.* Plal. 85. *Tu es Deus solus.* Sap. 12. *Non enim est alius Deus, quam tu. Cui cura est de omnibus.* Isaïæ 43. *Ego sum. Ego sum Dominus, & non est absque me Saluator.* Osee 13. *Deum absque me nescies, & Saluator non est, præter me.* Ioan. 17. *Hac est vita æterna; ut cognoscam te solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum.* 1. ad Corinth. 8. *Scimus, quia nihil est Idolum in Mundo: & quod nullus est Deus, nisi vnus.* Ad Galat. 3. *Deus autem vnus est.* 1. ad Timot. 6. *Regi secularium immortalis, & inuisibili soli Deo &c. Præter innumera alia scripturæ loca, in quibus manifestè supponitur, Deum nostrum vnicum esse. Dum enim scriptura aliquid à Deo dictum, factum, cogitatum, aut decretum referens Deum simpliciter nominat, neque addit hunc, aut illum, aut aliquem Deum, manifestè significat, Deum vnicum esse. Alioquin ineptissimè diceretur, Deus creauit celum, & terram; laudate Deum; Deus præcepit; Deus adiua me, &c. nisi pro certo supponeretur, nullum alium Deum reperiri, præter vnicum. Quemadmodum, quia vnicus tantum Sol reperitur, dum de eo loquimur simpliciter, illum nominamus absque vilo additamento determinante: quia vt ab omnibus notissimum supponimus, illum vnicum esse.*

Definita præterea est vnitas hæc in multis Concilijs ab Ecclesiâ, & tradita in Symbolis, quibus articulos fidei præcipuos profitemur, vt videre est in Symbolo Nicæno incipiente. *Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem factorem celi, & terre, visibilibus omnium, & inuisibilibus. Quibus Manichæorum, Marcionistarumque hæresis expressè profligata est. Et in symbolo Athanasij incipiente. Quicumque vult saluus esse, ante omnia opus est, vt teneat Catholicam fidem. Fides autem catholica hæc est, vt vnum Deum in Trinitate, & Trinitatem in vnitate veneremur. Quibus, & pluribus sequentibus expressè exploditur hæresis Tritheitarum. In Concilio autem generali Lateran. sub Innoc. 3. prout refertur in cap. Firmiter, de Sum. Trinit. & fide cath. sic habetur. Firmiter credimus, & simpliciter confitemur, quod vnus solus est verus Deus æternus, immensus, & incommutabilis, incomprehensibilis, omnipotens, & ineffabilis, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus: tres quidem persona, sed vna essentia, substantia, seu natura simplex omnino. Et infra. Vnum vniuersorum Principium, creator omnium visibilibus, & inuisibilibus, spiritualium, & corporalium, &c. Quibus omnes commemorati errores penitus sunt conuulsi. Cetera tum conciliorum, tum etiam Patrum testimonia, quæ passim sunt obuia pro prædictâ veritate catholica apud Bellarm. supra cap. 3. & apud Petau. cap. 8. videri possunt.*

Quomodo autem in eadem veritatem catholicam de vnitate Dei omnes Philosophi sapientiores, quantumuis ethnici, & quique alij Sapien-

tes totius Antiquitatis planè consenserint, latissimè, eruditissimèque demonstrant, illorum testimonijs distinctè, & sigillatim relatis, Tertullian. in lib. Apolog. aduersus Gent. August. lib. 8. de Ciuit. Dei. Iustin. lib. de Monarchiâ Dei, & in Cohortatione ad Græcos, & in Orat. parænet. ad Gent. Cyrill. Alex. lib. 1. contra Iulianum. Lactant. lib. 1. Diuinar. institut. & Eugubin. lib. 3. de Perenni Philosophiâ per multa capita. Ex hisque & alijs noster Gyllius lib. 2. de Deo trad. 3. cap. 6. & Recupit. lib. 5. de Deo q. 12. Quo circa merito dixit Paulus Orosius lib. 6. Histor. paulò post principium. *De vno Deo omnium pene vna opinio est.* Et S. Th. 1. p. q. 11. art. 3. ait. *Vnde & antiqui Philosophi quasi ab ipsâ coacti veritate posuerunt vnum tantum principium.*

Verum contra veritatem catholicam obijci potest pro Manichæis, & Priscilianistis. Multa eueniunt in Mundo mala mixta cum bonis; neutrorumque admitti potest progressus à parte ante infinitus. Ergo adstruenda sunt duo principia, prima, atque adeò duo entia à se; (quæ subinde necessario erunt duo Dij); alterum bonum, à quo suam originem trahant bona; & alterum malum, à quo suam originem trahant mala. Neque enim potest illud ens, quod principium bonorum, atque adeò bonum in se est, malorum quoque esse principium: quia titulo principij primi malorum non posset non esse in se malum. Atque ita fieret, vt idem ens in se, & à se esset simul bonum, & malum. Quod est impossibile. Et confirmari potest. Quia supposito, quòd intra genus entis ab alio sunt aliqua entia bona, & aliqua mala, non est, cur intra genus entis à se non sit item aliquod ens malum, & aliquod bonum. Vel dicatur, cur fuit necessarium, quòd esset vnum ens à se bonum; & non fuit quoque necessarium, quòd esset vnum ens à se malum?

Pro solutione euidentiore suppono primò ex dicendis latius infra disp. 15. duplex imprimis esse bonum. Aliud absolutum, quod in se est bonum. Aliud relatiuum, quod alteri est bonum. Et relatiuum quidem bonum in honestum, vtile, & delectabile diuiditur. Absolutum autem in id, quod per suam essentiam præcisè, atque adeò essentialiter bonum est, & in id, quod per accidens sibi adiunctum, atque adeò accidentaliter euadit bonum, est diuidendum. Ex quibus bonum absolutum essentialiter (in quocunque demum conceptu consistat eius formalis bonitas) cum ente recipitur, atque ideo bonum transcendens, & passio entis dici solet; bonitasque constitutiva eius transcendentalis appellatur. Eo quòd nullum est excogitabile ens existens in rerum naturâ, quod isto genere bonitatis transcendentalis perse, perque suam substantiam, siue essentiam, non sit in se absolutè bonum, atque adeò amabile, seu dignum, quod ametur in se. In quo etiam Manichæus errauit, asserens esse aliquas creaturas in se, & perse substantialiter, siue essentialiter malas, atque adeò indignas, quæ amarentur, & crearentur à bono Deo. Vt refert, refutatque August. lib. 2. de moribus Manichæorum, à cap. 1. vsque ad 8. & lib. de naturâ boni cap. 16. sæpeque alibi. Cuius asseritionis opposita de fide est, dicente Paulo 1. ad Timot. 4. *Quia omnis creatura Dei bona est.* Et definiente Concilio Lateran. prout habetur cap. Firmiter, de summa Trinit. & Eide Cath. quòd Deus est vnum vniuersorum principium, creator omnium visibilibus, & inuisibilibus; spiritualium, & corporalium: qui sua

omnipotentē virtute simul ab initio temporis vitamque de nihilo condidit creaturam, spirituales, & corporales, angelicam videlicet, & mundanā, ac deinde humanā quasi communem ex spiritu, & corpore constitutam. Diabolus enim, & alij Demones à Deo quidem naturā creati sunt boni; sed ipsi perse facti sunt mali, &c. Quo circa dixerunt Boet. lib. Hebdom. cap. 2. & August. lib. 83. qq. q. 24. *Omne, quod est, in quantum est, bonum est.* Et Arist. lib. 1. Ethic. cap. 7. *Bonum equè dividi, ac ens.*

20 Hinc venit supponendum secundò, quòd, licet in Mundo sint multa positiva entia mala malitiā relativā tum morali, tum etiam physicā oppositā bonitati relativā; aut etiam malitiā per accidens absolutā oppositā bonitati absolutā per accidens, ut expressè docet August. lib. de naturā boni citato cap. 4. impossibile tamen est, quòd
31 sit ens aliquod positivum absolutā malitiā malum perse, siue per suam essentiam; atque adeò essentialiter cum sit necessarium, quòd omne ens positivum sit perse, siue per suam essentiam bonum bonitate absolutā. Unde malitia (si qua est) huiusmodi bonitati absolutā, & essentiali entium opposita in purā carentia, seu privatione, seu negatione entis debet necessariò consistere. De quo plura sunt à nobis dicenda infra disp. 15. vbi videri ad rem poterunt.

31 Ex his facillimè sese dat solutio ad argumentum factum, & ad eius confirmationem. Etenim omnia mala, quæ sunt in Mundo, siue sint mala moralia culpæ oriunda à vitio arbitrij creati, siue sint mala physica pœna, alterius veditconvenientiæ naturalis, cum sint positiva, quoad positivum physicum, quòd important, sufficientem bonitatem transcendentalem habent, ut à principio primo bono possint oriri; cum verò sint privativa, seu negativa, nullo egent principio sui, nedum primo; quia sunt merè nihil iuxta doctrinam vniuersalem de negationibus datam à nobis in Pharo Scient. disp. 9. q. 3. Pro nullis igitur malis eorum, quæ sunt in Mundo mixta cum bonis, vltimum principium primum malum aditui debet. Quin potius, esse illud omnino impossibile, etsi omnino sit necessarium principium primum bonum, inde sit manifestum: quia non posset illud non esse ens, eoque titulo iuxta suppositiones factas substantialiter bonum, & simul, ut ponitur, substantialiter malum; atque adeò non bonum, substantialiter. Quòd est chymæricum.

32 Ex dictis sufficienter manent confutati Cerdonista, & Marcionista, quatenus etiam duos Deos alterum bonum, & alterum malum quoquomodo ponebant. Quatenus verò alterum vindicem scelerum veteri Testamento, & alterum misericordem nouo applicabant, aperte opponebantur sacre Scripturæ vnicum tantum Deum pro vtroque Testamento adstruenti. Ait enim Paulus ad Hebræ 1. *Multifariam, multisque modis olim Deus loquens Patribus in Prophetis, nonisimè diebus istis loquutus est nobis in Filio.* Quibus clarissimè significat, eundem omnino veteris, ac nouæ Legis esse Deum. Id quòd testatur est quoque Christus Dominus Ioan. 8. cum dixit Iudæis. *Est Pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis, quia Deus vester est.* Sæpissimè que aliàs in sacra Scripturā aut supponitur, aut exprimitur idem ipsum. Sed quid in ijs insanis tam sine fundamento dictis resellendis moramur?

33 Denique pro Trinitatis solū potest nobis opponi difficultas mysterij, in quo Fidei potissimum subixi credimus cum Trinitate personarum

vnitatem essentia; atque ita Deum vnicum esse, omnino; & metis in personis triplex sit. De quo mysterio latè agunt Theologi in tract. de Trinitate.

Propositio 2.

Deum omnino vnum, siue vnicum, prorsus esse, multis rationibus naturalibus demonstratur.

Sit prima, quæ desumi potest ex prædicato omnimoda infinitudinis, quam Deus habet euidenter oriundam ex prædicato, quòd Deus etiam habet, entis à se demonstrato à nobis supra disp. 1. Eo enim ipso, quòd aliquod ens habet esse à se citra omnem causam sui, necunde habet, à quo taxetur magnitudo eius; ipsiusque proinde infinitudo non potest non esse omnimoda in omni genere. Ut autem sit talis, necesse est, quòd illud aut formaliter, aut eminenter contineat in se omnem omnino excogitabilem perfectionem. Formaliter quidem omnem excogitabilem perfectionem identificatam sibi. Eminenter verò omnem excogitabilem perfectionem distinctam à se. Hanc autem eminenter in se continere non potest, nisi sit principium factiuum eius. Vnde sit, ut ens à se titulo talis non possit non esse foas, siue fontale principium omnium omnino aliorum entium distinctiorum à se. Ex quibus omnibus euidenter concluditur, non posse non ens à se, atque adeò Deum vnicum prorsus esse. Si enim entis à se essent plura, quoduis eorum titulo talis omnem entitativam perfectionem aliorum contineret in se eminenter, causaque subinde esset factiua eorum iuxta dicta. Atque ita & essent entia à se, ut supponitur, & non essent entia à se, sed ab alio. Quòd est aperta contradictio. Quare, qui admittit plures Deos, nullum admittere re ipsa necesse est. Quia in nullo plurium potest esse infinitudo diuinitatis propria, essentialiterque proinde diuinitati debita. Quo circa dixit Tertull. lib. 1. contra Marcion. cap. 3. *Deus, si non vnus est, non est: quia dignus credimus non esse, quodcumque non ita fuerit, ut esse debeat.* Et Athan. Orat. contra Idola. *Multitudo Numinum nullitas Numinum.*

Secunda ratio desumi potest ex plenitudine bonitatis, seu perfectionis, quam Deus titulo etiam entis à se necessario debet habere tum ab omni penitus imperfectione immunem, tum omnem perfectionem simpliciter simplicem, quæ melior sit ipsa, quam non ipsa, comprehendentem, prout demonstrabitur inferius disp. 16. Hoc enim iure Deus (ut fert commune, receptumque ab omnibus axioma) nequit non esse tale ens, quo maius aliud, siue melius cogitari non possit. Et nullus eorum esset talis, si forent plures Dij. Proindeque neque essent Dij contra ipsam suppositionem. Etenim, quòd aliqua res in tota vniuersitate rerum sit excellentissima omnium, perfectio est simpliciter simplex, quæ in tali re melior est ipsa, quam non ipsa, ut satis ex se apparet. Ergo Deus iuxta dicta necessario debet esse res excellentissima omnium in tota vniuersitate rerum. Ait plures res eiusmodi esse non possunt, quia vnaqueque earum esset perfectior, & simul minus perfecta, quam quælibet alia; quòd planè repugnat. Ergo in tota rerum vniuersitate non possunt esse plures Dij. Vel aliter, Si Deus non esset ens excellentissimum omnium, ens melius ipso cogitari posset, nempe ens excellentissimum omnium.

vt ex se patet. At ens melius Deo cogitari non potest, vt statuimus. Igitur Deus est ens excellentissimum omnium. Sed repugnat esse pluralia, quorum quoduis sit excellentissimum omnium; vt monstratum est. Ergo repugnat esse plures Deos. Similiter, habere dominium cæterorum omnium entium, & sub nullius eorum dominio esse, manifestè est perfectio simpliciter simplex, atque adeò conueniens Deo iuxta dicta. Sed repugnat, quòd sint plura entia, quorum quoduis dominium habeat cæterorum omnium, & sub nullius eorum dominio sit. Vt est notissimum: quia vnumquodque talium simul esset, & non esset sub aliorum dominio. Ergo repugnat esse plures Deos. Rursus similiter, præesse cæteris omnibus entibus, & nulli subesse, perfectio est simpliciter simplex, atque adeò conueniens Deo. Sed repugnat esse plura entia, quorum vnumquodque præsit cæteris omnibus, & nulli subsit, vt constat ex dictis in simili. Ergo repugnat esse plures Deos. Præterea, esse vnicum cæterorum omnium entium principium primum, & fontem totius esse, totiusque perfectionis, & bonitatis; esse ens incompatible cum alio quopiam habente similem dignitatem, maiestatem, iurisdictionem, dominiumque in rerum vniuersitate, euidenter sunt perfectiones simpliciter simplices, quæ iuxta dicta Deo deesse non possunt. Compertum est autem, eas illi conuenire non posse, nisi vnicus sit. Ergo est vnicus. Denique, habere cum alio quopiam in rerum vniuersitate diuinum imperium, potestatem, iurisdictionem, dominium, diuitias intrinsecas, & extrinsecas, & cætera huiusmodi imperfectiones sunt manifestæ. Igitur non possunt illæ conuenire Deo iuxta etiam dicta. At conuenirent illi planè, nisi vnicus esset. Igitur, ne illi conuenire dicantur, vnicus esse omnino dicendus est.

26 Tertia ratio. Non possunt esse plures Dij in multitudine finita; non in infinita. Ergo in nulla. Consequentiā est bona. Probo antecedens quoad primam partem. Quia cum nulla sit excogitabilis ratio, cur Dij sint plures in tanto potius, vel tanto numero, quam in maiore, vel in minore, in nullo vtique esse plures censendi sunt. Deinde quoad secundam. Quia, præterquam quòd nemo somniauit multitudinem Deorum esse infinitam; eo quòd vel ex ipsis terminis est satis euidenter, talem multitudinem esse planè impossibilem; omnia argumenta, quibus exploditur quavis pluralitas Deorum, longè euidentius è medio tollunt pluralitatem infinitam eorum, vt discurrendo per singula quisque comperiet. Quòd si in vnico vero Deo necessariò sunt tres personæ, nec plures nec pauciores. Huius optima ratio redditur. Nimirum: quia, cum verus, & vnicus Deus sit necessariò intellectiuis, & volitiuis, duas omnino operationes ad intra alteram per intellectum, & alteram per voluntatem, nec plures, nec pauciores necessariò debet habere; & consequenter tres omnino personas, vnā improductam, & duas productas, nec plures, nec pauciores in vnitatis essentia ipsius communis, prout latius exponitur à Theologis in tract. de Trinitate.

27 Quarta ratio. Si darentur plures Dij, aut essent inter se inæquales quoad perfectionem, aut æquales. Sed neutrum est possibile. Ergo non dantur. Cætera patent. Probo minorem. Et primùm, quòd non possent esse inæquales. Quia, cum æquè haberent esse à se, vt supponitur, (nam aliàs Dij non essent), necunde alicuius eorum,

taxari, aut minui posset perfectio; vt minor illæ quoad perfectionem euaderet, quam cæteri; vt constat. Quòd autem nec possent esse æquales ob titulum, quem omnes haberent essendi à se, inde ostenditur; quia ob eundem titulum esset aggregatum omnium æquale singulis. Aliundeque non posset non esse maius: quia omne totum maius est sua parte: præsertim quando pars ne eminenter quidem continet quantitatem aliarum partium; vt eueniret in proposito. Sicque aggregatum talium Deorum & esset vniciue eorum, æquale quoad perfectionem ob eundem titulum, quem haberent essendi à se omnem inæqualitatem in ijs, quæ sunt à se, recusantem propter rationem dictam; & esset maius illo ob titulum totius, & partis. Atque adeò æquale illi simul, & inæquale, quod est chymæricum.

28 Quinta ratio. Si darentur plures Dij, aut essent inter se inæquales quoad potentiam effectiuam aliorum entium, aut æquales. Sed neutrum est possibile. Ergo non dantur. Cætera patent. Probo minorem. Et primùm, quòd non possent esse inæquales quoad talem potentiam. Quia, cum æquè haberent esse à se, vt supponitur, necunde posset vltus eorum minus potens, quam alij euadere; vt est notissimum. Quòd autem nec possent esse æquales quoad talem potentiam, inde probatur: quia eo ipso, quòd essent æquales, nullus esset omnipotens, sed omnes imbecilles, & impotentes ad operandum, prout vellent. Quod planè est à Deitate alienum. Proindeque, Dij non essent; vt ponebatur. Etenim vnusquisque eorum titulo Deitatis non posset non esse, agens plenè liberum ad ponendum in rerum naturā quamlibet creaturam possibilem, ad impediendumque ne poneretur, prout sibi placeret. Fieretque, vt vnusquisque eorum titulo propriæ Deitatis plenè liber, & potens esset ad præstandum quidlibet, prout sibi placeret; simulque titulo consortij Deitatis alienæ ad nihil plenè liber, & potens esset. Quod est contradictio. Pone enim id, quod in eo casu necessariò esset possibile, quòd Deus A efficaciter vellet, existere creaturam, & quòd Deus B efficaciter nollet, eam existere, aut efficaciter vellet, existere aliam illi essentialiter oppositam. Certè tunc ex vna parte alterius Dei voluntas deberet necessariò frustrari; quia ambo voluntates simul non possent impleri; ex aliā verò parte non esset, cur altera potius, quam altera frustraretur: cum essent quoad efficaciam profus æquales. Sicque vel vtraque, vel neutra frustranda foret, aut amba simul vno titulo frustrari deberent, & alio non frustrari. Ambæque tum æquè validæ essent, tum æquè imbecilles. Medijque illis Dij eas habentes sic rixarentur, vt vno titulo ambo victores, & altero ambo etiam victi remanerent. Quæ omnia plena contradictionibus sunt; vt patet. Præterquam quòd rixæ, & contentiones, quales inter plures Deos liberos necessariò essent, possibile, aliunde ab imperfectione, & malitiā, quam secum ferunt, non possunt non esse impossibiles veræ Deitati. Hoc fermè modo contra pluralitatem Deorum iam dudum argumentatus est Xenophanes lib. 1. Mythologiæ cap. 7. inquit. Si plures sint Dij, necesse est, eos esse vel pari, vel impari potentia. Si sint quidem impares; quo pacto debiliores sint Dij, ipse viderit. Si omnes pares existunt, & nolens alium volentem impedit; res iam neque fieri, neque non fieri poterit: quod non potest sine risu intelligi. Multa igitur odia, & pugna multa, & assidue inter Deos intercedent: quo-

quoniam sempiterna intercedent cause. Quod etiam spectat, quod antea dixerat Trimegistus 2. p. Pimian, serm. 1. Impossibile est, plures esse factores. Neque enim ordo vnus seruaretur in multis; nam, qui inter illos imbecillior esset, potentiori inuideret; ex quo seditio oriretur. Consonat Athan. in orat. contra Idola dicens de Dijs duobus, Aequè in ambobus esset potestas, & imbecillitas. Par quidem potestas; quod alter alterius voluntatem vinceret eo ipso, quod altero inuito esse posset. Par item imbecillitas; quod nolentibus ipsis, ea, quæ nollent, euentrent: siquidem vnus prater alterius voluntatem existeret.

29 Sexta ratio affinis præcedenti desumitur ex præstantissimâ gubernatione, qua vniuersitas rerum naturaliter administrari debet; defactoque citra omne dubium administratur; vt & experientia monstrat, & ratio suadet; quia natura temper intendit quod melius est, vt bene notauit Arist. lib. 1. de generat. animal. cap. 4. Præstantissima autem gubernatio Monarchica est ab vnico supremo Principe descendens. Ab vnico ergo Deo tanquam ab vnico supremo Principe debet vniuersitas rerum gubernari, atque gubernatur de facto. Vnicus ergo est Deus. Quod autem optima omnium gubernatio Monarchica sit, concors Sapientium sententia est, vt apud Platonem, & Aristotelem, alioque in suis Politicis videre licet. Quare Arist. ipse lib. 12. Math. sine hoc argumento probat vnitatem Dei dicens. *Entia nolunt malè gubernari. Non est bona pluralitas principatum.* Vnus ergo Princeps. Et in lib. de Mundo ad Alexandum ait. *Quod in nauis est gubernator, in curia auriga, in choro præceptor, in ciuitate lex, in exercitu imperator, hoc in Mundo Deus.* Et Lactant. lib. de ira Dei cap. 11. *Non possunt, inquit, in hoc Mundo plures esse rectores. Neque in vna domo multi domini, Neque in natura vna multi gubernatores. Neque in armento, aut grege duces multi. Sicut neque anima plures in vno corpore.* In his namque omnibus, vt vnitatis ordinem, sic pluralitas confusione, ac dissensionem parit. Quo circa dixit Cyprian. in Prologo lib. de operib. Christi Cardinal. *Non potuerunt multa, & diuersa rerum esse principia; quia nisi ad vnum cuncta respicerent, discorsata, & infinitate cuncta turbata voluerentur in chaos; & repugnarent, & colliderentur in se discordes materia; nisi omnibus factoris auctoritas imperaret; & vnus Monarchia potestatis causas, & efficientias ordinarer.* Et Damasc. lib. 1. de fide cap. 5. *Quo pacto ab huiusmodi multis gubernabitur Mundus, & non dissoluetur, ac corrumpetur, attendit in his ipsis gubernantibus pugna? Differentia enim contrarietatem inducit.*

30 Septima ratio pro vnitatem Dei sumi potest ex prædicato entis perfectissimè primi, quod Deus citra dubium debet habere oriundum item à prædicato entis à se. Ratione cuius non solum repugnat Deo; esse posteriorem, sed etiam non esse priorem quolibet alio ente in omnibus seriebus prioris, & posterioris secundum naturam, de quibus egimus in Pharo Scient. disp. 1. nimirum, in serie dignitatis, seu perfectionis, in serie originis, seu causalitatis, in serie durationis, & in serie inconnexions non mutæ. Ad perfectissimam quippe primitatem Dei spectat, non solum non esse posteriorem naturâ suâ aliquo alio ente, sed etiam esse omni alio priorem, atque adeo simpliciter primum in quavis dictarum serierum. Ex eo autem, quod in quavis earum sit Deus suâ naturâ primus, necessariò inferitur, quod sit vnicus. Nam, esse Deum primum simpliciter in serie dignitatis, est esse ens excellentissimum, &

perfectissimum, siue optimum omnium. Cum, quo stare nequit, quod aliquod aliud ens sit Deus; quia planè repugnat, esse Deum id, quod est minus bonum, seu minus perfectum, quam aliud ens. Et esse Deum simpliciter primum in serie originis, seu causalitatis, est ipsum causam sui non habere, & cætera omnia esse ab ipso tanquam à causâ. Cum quo similiter nequit stare, quod sint plures Di, vt constat. Esse verò Deum simpliciter primum in serie durationis, est ita extitisse eum necessariò ab æterno, vt cætera omnia entia post ipsum incaperint, aut saltem potuerint incipere in tempore. Cum quo item nequit componi pluralitas Deorum, siue entium à se; quia de conceptu entis à se est, non posse incipere in tempore; vt constat ex demonstrationibus factis disp. 9. quæst. 1. Denique, esse Deum simpliciter primum in serie inconnexions non mutæ, est ipsum cum nullo alio ente prout existente esse connexum, & cætera omnia entia cum ipso prout existente connexa esse. Cum quo etiam pluralitas entium à se consistere nequit. Quia ex pluribus entibus à se non est, cur vnus cum alio potius, quam hoc cum illo, connexum esset. Quare, vt cætera entia cum Deo sint connexa non mutæ, quo euadat Deus in istâ serie simpliciter primus, cætera entia ab alio, hoc est à Deo ipso tanquam à causâ debent existere. Quo pluralitati entium à se, atque adeo Deorum, locus præcluditur. Concluditur tandem, ex eo, quod Deus in omni serie prioris, & posterioris secundum naturam sit ens perfectissimè, atque adeo simpliciter primum, necessariò inferri, esse ipsum vnicum prorsus Deum.

Octaua ratio sumenda est ex prædicato finis perfectissimè vltimi, quod Deus titulo talis non minus citra omne dubium debet habere, quam prædicatum principij perfectissimè primi. Sicut enim ad perfectionem principij primi spectat, non solum, quod non sit ipsum ab alio principio, sed etiam, quod sint ab ipso cætera cuncta; quo pluralitati entium à se, atque adeo Deorum, locus manet præclusus, prout constat ex iam dictis. Ita pariter ad perfectionem finis vltimi spectat, non solum, quod non sit ipsum propter alium, sed etiam quod cætera cuncta sint propter ipsum. Quo etiam præcluditur locus pluralitati Deorum. Quia non potest non esse vnicum id, quod ita propter nullum aliud est, vt cuncta alia sint propter aliud. Hæc enim duo non posse conuenire pluribus entibus, compertum est.

Nona ratio. Necessitas in essendo sequitur perfectionem essentie: quia vnumquodque, quod melius, siue perfectius est, non potest non habere eò maius essendo meritum. Ob idque necessitas, quam Deus habet ad essendo, infinitè maior est omni aliâ necessitate: quia perfectio essentie Dei omni aliâ perfectione infinitè est maior, prout constat ex doctrinâ traditâ supra disp. 3. quæst. 1. Illud autem verissimum principium stare non potest, si plures essent Di. Ergo non sunt plures, sed prorsus vnicus. Probo maiorem, quæ sola indiget probatione. Quia, si essent plures Di, aggregatum eorum & esset ens magis necessarium in essendo; vt pote magis perfectum, quam singuli seorsim. Et non esset eiusmodi; quia nullum eorum potest in essendo esse magis necessarium, quam sua pars; vt ex se, & ex demonstratis in Pharo Scient. disp. 11. quæst. 5. est euident. Quæ duo contradictoria sunt. Porro casu, quod darentur plures Di, non posse non aggregatum

eorum esse magis perfectum, quam singulos; tamen si aggregatum ex Deo vero, & creaturis non sit magis perfectum, quam Deus solus; est manifestum. Quia nullus eorum Deorum contineret in se eminenter perfectionem aliorum; cum eorum causa non esset; ut Deus continet in se omnium creaturarum perfectionem, utpote causa prima earum.

33 Decima ratio. Conceptus entis ab alio de suo euidenter est potens existere in vnico tantum individuo. Defactoque extitisset, si Deus vnica tantum creaturam produxisset; ut plane potuit. Ergo potiore iure conceptus entis à se de suo euidenter est potens existere in vnico tantum individuo. Satis enim clarè exterminis ipsis apparet, non maiorem connexionem habere cum pluralitate individuorum conceptum entis à se de suo, quam habet conceptus entis ab alio. Ex eo autem, quod conceptus entis à se sit potens existere in vnico tantum individuo, euidenter etiam inferitur, illum necessariò existere de facto in vnico tantum individuo; atque adeò Deum, cui talis conceptus necessariò, & existentialiter conuenit, vnicum tantum esse. Nam conceptus entis à se aliàs item habet de suo, necessariò existere de facto, qua ratione est potens existere; ut constat ex doctrinà demonstratà de necessitate Dei, atque adeò entis à se supra disp. 3. q. 1.

34 Vndecima ratio. Etiam est de conceptu entis à se, atque adeò Dei citra omne dubium, quòd sit sibi plenè sufficiens iuxta doctrinam statutam disp. 4. quæst. 2. & quòd ad suam plenam, perfectamque beatitudinem nullius alterius boni, præterquam sui ipsius, indigeat possessione. Sed, si essent plures Dij, nullus eorum esset sibi plenè sufficiens, cum possessioneque sui solius summè beatus. Ergo, si essent plures Dij, & essent Dij, ut supponitur, & non essent; quia nullus haberet dictam Dei proprietatem. Quod est chimericum. Cætera constant. Probo maiorem. Quia, si essent plures Dij, summa bonitas, in qua consistit plena, & perfectà beatitudo obiectiua, per illos omnes esset omnimodis dispersa: quia, ut aliàs diximus, nullus contineret eminenter bonitates aliorum, utpote quorum non esset causa. Nullusque subinde ad se perfectè, & plenè beatum esset sufficiens; sed aliorum bonitatum possessione, præterquam suæ, necessariò indigeret.

35 Duodecima ratio. Quemadmodum omne ens finitum necessariò debet esse ens ab alio tanquam à causà, à qua limitetur, & finiatur; ita quoque omne ens infinitum, quod minus sit alio quouis ente infinito, necessariò debet esse ens ab alio tanquam à causà, à qua in suà infinitudine coarctetur, ne tantum sit, quantum est aliud ens infinitum. Omnis siquidem limitatio, seu coarctatio cuiusuis entis aliunde, quam à causà sui, provenire non potest; ut latius dicemus inferiùs disp. 14. Igitur impossibile est, quòd sint plures Dij. Probo consequentiam. Quia, si essent plures; cum nullus contineret in se aut formaliter, aut eminenter perfectiones aliorum, ut saepe dictum est; maiorem saltem infinitudinem haberent singuli, quam haberet aggregatum omnium. Singulique proinde essent entia ab alio tanquam à causà coarctante perfectionem, infinitudinemque singulorum iuxta antecedens statutum. Aliundeque, uti supponitur, essent entia à se. Quæ sunt contradictoria.

36 Decima tertia ratio. Vel conceptus entis à se

se identificat sibi necessariò aut formaliter, aut eminenter omnem perfectionem excogitabilem; vel non; sed aliquam dumtaxat maiorem omni. Si primum. Vnicum tantum erit necessariò ens à se; atque adeò vnicus tantum erit Deus iuxta argumentum, quod formauimus primo loco: quia omnis alia perfectio distincta ab ipso, utpote contenta in ipso eminenter, non poterit non esse ab ipso tanquam à causà. Si secundum, Conceptus entis à se cum quavis perfectione minore omni, saltem si infinita fuerit, coniungi poterit; quia non est cur potius eam hac, quam cum alià quavis vel minore, vel maiore sit coniungendus: fietque, ut sint plures entia à se, atque adeò plures Dij inæquales quoad perfectionem; & consequenter alij alijs maiores. Quod est impossibile. Quia euidens proprietas Dei est, quòd non sit alius maior ipso.

37 Decima quarta denique ratio, etsi sit negatiua, moraliter saltem conuincit, esse vnicum tantum Deum. Quia nimirum, cum sint argumenta ex vniuersitate rerum deprompta, quæ euidenter demonstrant existentiã diuinitatis, ut vidimus disp. 1. quæst. 7. ne minimum quidem indicium est in totà naturà pluralitatis Deorum; potius non indicia modò, sed clara argumenta sunt, quæ ipsius diuinitatis, aliàs ex Mundi existentia, gubernationeque demonstratæ, ostendant vnitatem; ut constat ex dictis. Quinimo ipsa existentia Mundi, & gubernatio ordinatissima eius, quas experimur, semperque homines ab eius initio experti sunt, non tantum diuinitatem, sed vnitatem etiam Auctoris, ac Gubernatoris vnus adeò clare ostendunt, & manifestant, ut inexcusabiles fuerint ij, qui suis carnalibus passionibus irretiti, suisque vitijs obtenebrati, & excæcati ab vnitatem vnus verè Dei ad pluralitatem falorum Deorum, inanumque simulachrorum per summam insaniam traducti sunt, ut satis apertè docet Paulus ad Roman. 1. dum ait. *Reuelatur enim ira Dei de Cælo super omnem impietatem, & iniustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in iniustitiã detinent: quia, quod notum est Dei, manifestum est in illis. Deus enim illis manifestauit. Inuisibilia enim ipsius à creaturâ Mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque eius virtus, & diuinitas: ita ut sint inexcusabiles. Quia, cum cognouissent Deum, non sicut Deum glorificauerunt; aut gratias egerunt, sed euauerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum. Dicentes enim, se esse sapientes, stulti facti sunt. Et mutauerunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, & voluerunt, & quadrupedum, & serpentum, &c. Quid ad rem aptius? His enim verbis satis clarè supponit Apostolus iuxta notationem factam supra n. 15. sub finem, esse Deum vnicum: ut sicque ab hominibus ex creaturis cognoscibilem: tamen multi ob insipientiam suam à suis vitijs oriundam circa hanc naturalem veritatem citra omnem excusationem decepti sint.*

38 Omitto quasdam alias rationes, quæ ab alijs aliter formari solent ad nostram propositionem probandam. Nam vel in aliquas ex præcedentibus recidunt, vel parum efficaces videntur. Inferoque ex propositis.

Confectarium.

Deum omnino vnum, siue vnicum, 39
pror-

prorsus esse, ratione naturali euidenter demonstrabile est.

Ita tenent pene omnes Theologi. Alenf. Albert. S. Th. Scot. S. Bon. Henr. Egid. Richar. Duran. Heruz. Aureol. Mayr. Tolet. Marsil. Hispal. & alij. Quos referunt, & sequuntur Gillius lib. 2. de Deo tract. 3. c. 7. Fasol. 1. p. q. 1. ar. 3. & ibi Caiet. Zumel. Molina. Vaz. alijque Thomistæ vnanimiter, Soar. disp. 29. Meraph. sect. 2. & 3. Smifing. tract. 3. de Deo vno, disp. 1. q. 1. & cæteri Scotistæ. Recup. lib. 5. de Deo. q. 4. Pasqualig. tom. 1. de sacra doctrinâ disp. 14. sect. 1. Quiros tom. 1. de Deo in comm. art. 3. S. Thom. citati. Et cæteri communiter contra Ocham, Gabr. Adam. Aliac. Bassol. & Maior. sentientes oppositum apud Gilli. Fasol. & Recupit. vbi nuper, scilicet vnitatem Dei non esse euidenter demonstrabilem ratione naturali.

40 Constatque imprimis confectarium ex illis Scripturæ locis, in quibus satis clare significatur, Dei existentiam ex existentia creaturarum euidenter demonstrabilem esse; prout vidimus supra disp. 1. q. 6. proposit. 4. Esse enim illis in locis sermonem non de Deo vtcunq; sed de Deo quatenus vnico, ipsorum contextus, & verba ibi recitata satis offendunt consentaneè ad notationem vniuersalem traditam supra in hac q. num. 15. sub finem.

41 Deinde constat Confectarium. Quia aut omnes, aut pleræque saltem rationes, quas pro vnitatem Dei congesimus, demonstratiuæ sunt haud dubie, vt quisquis probè eas intellexerit, & percalluerit, haud dubie confitebitur. Et quidem, aggregatum earum tantam euidentiam saltem moralem inducere de vnitatem diuinâ, vt nullus intellectus illis instructus (adhuc seclusâ fide) possit prudenter ei dissentire, inuicibile est.

42 Sed obijci tamen potest pro Aduersarijs primò. Vnitas Dei est obiectum fidei. Ergo nequit esse obiectum scientiæ. Quia fides, & scientia componi nequeunt circa idem obiectum. Concesso antecedenti. Nego consequentiam. Et probationem. Aliqua enim scientia, & fides bene circa idem obiectum componi possunt; prout supra disp. 1. q. 9. ostentum est.

43 Secundo obijci potest. In pluralitatem Deorum plerique ex nationibus ethnicis confenserunt. Ergo vnitas Dei sub euidentiam naturalem non potest cadere. Quia nequit esse naturaliter euidentis id, quod contra plurimorum consensum est. Respondeo, etsi in plerisque nationibus ethnicis in pluralitatem Deorum confenserit imperita plebs; Sapientes tamen, & peritos semper Dei vnitatem cum euidentia cognouisse, iuxta dicta num. 17. Quod satis est, vt illa respectu eorum, atque adeo etiam absolute dicatur esse euidenter demonstrabilis ratione naturali. Præterquamquod; ne ethnicorum quidem plebs pluralitatem Deorum, de qua impræsentiarum sermo est, scilicet entium à se, sed aliorum ementorum numinum est venerata, saltem vt plurimum; prout supra num. 10. notatum est.

44 Tertiò obijci potest. Vnitas Dei neque est demonstrabilis à priori: quia nulla datur causa eius. Neque est demonstrabilis à posteriori: quia pluralitas effectuum, qui dantur, non potius vnicam, quam plures causas sui notificat. Ergo nullo modo est demonstrabilis. Respondeo, ex pluralitate effectuum, ex modoque productionis, ac gubernationis eorum à posteriori demonstrari, non solum causam primam eorum, sed etiam

ipsum vnitatem. Semel autem demonstrato per effectus in causâ primâ prædicato entis à se, ex hoc prædicato euidentius, & à priori (non quidem physicâ, sed metaphysicâ prioritate) demonstrari tum immediate, tum medijs alijs prædicatis pariter demonstratis ex illo ipsius causæ primæ vnitatem; prout in demonstrationibus supra factis cernere est.

QVAESTIO III.

Vtrum vnitas numerica conueniat Deo.

45 **S**uppono primò ex dictis q. 1. Deum vnitatem transcendentali propriè esse vnum in natura; sicut & cætera entia individua, quatenus est ens indistinctum in se in plura talia omnino, qualis ipse est. Ita ex communi Theologorum docet Fasol. 1. p. q. 11. art. 3. dubit. 2. quidquid apud ipsum dicat iandunus, *vnus de Deo, & alijs entibus non dici, nisi æquiuocè*. Vtrum autem Deus in hoc, quòd est, transcendentally esse vnum, conueniat cum alijs entibus vniocè, an tantum analogicè, quæstio est communis huic prædicato, & alijs, quæ simul de Deo, & de creaturis verè dicuntur. Circa quam, quid sit sentiendum, constat ex vniuersali doctrinâ traditâ à nobis latè in Pharo Scient. disp. 17. q. 8. & 21. & tactâ supra disp. 11. q. 5. quæ ad rem recognoscenda est.

46 Suppono secundò ex dictis etiam q. 1. vnitatem numericam, quæ principium numeri dici solet, supra vnitatem transcendentalem solum addere respectum mensuræ ad mensuratum, & partem ad totum; quatenus numerus vnitatem, seu potius vno est mensurabilis, ex vnitatisque, siue vnus compositus est.

47 His positis. S. Bonau. Egid. Henr. Ricard. Scot. Aureol. & Bassol. apud Fasol. vbi supra dubit. 3. negant vnitatem numericam conuenire Deo. Id quod etiam sentiunt aliqui Patres. Nam Basil. epist. 141. quæ est Apologia ad Cæsarianos, circa principium ait. *Nos vnus Deum non numero, sed naturâ confitemur*. Rufin. in expositione Symboli super illa verba, *in vnus Deum*, inter opera Hieronymi, docet, *Deum non vnus numero dici, sed vniuersitate, id est, qui propter eam vnus dicitur, quòd alius non sit*. Ambros. lib. 8. in Lucam. ad illud cap. 18. *Nemo bonus nisi solus Deus*, ait, *Deus vnus est, non vnus è numero: ita & Dei Filius quasi vnus exceptus est, non quasi vnus ex multis: & vni genitus est, non vnus ex genitis*. Angelomus in lib. 1. Reg. cap. 1. *Vnus*, inquit, appellatur Deus, non de numero. Et Glossa ordin. in illud lib. 1. Reg. cap. 1. *Fuit vir vnus*, Loquens de Deo ait, *Qui bene vnus, non numero, sed quia nunquam mutatur, nec à se aliter efficitur Deus*.

48 Sunt tamen & alij graues Theologi, qui Deo concedunt vnitatem numericam, vt S. Th. Alenf. Mayr. Durand. Argent. Capreol. Arimin. & Marsil. apud eundem Fasol. ibid. n. 13. quos ipse sequitur.

49 Cæterum controuersia hæc facillimè sedatur componiturque distinctione adhibita. Si enim vnitas transcendentalis Dei cadat supra prædicatum Deitatis, in quo Deus cum nullo alio ente possibili conuenit; vnitas numerica vt sic dicenda non est: nec Deus ab illâ dicendus est vnus nume-